

معرفی پایگاه اطلاعاتی اینفوماین

INFOMINE

دکتر صدیقه محمد اسماعیل^۱

کتابخانه کنگره، پدیدآورنده و غیره به توزیع و بازیابی اطلاعات مورد نیاز خود بپردازند. آن‌ها می‌توانند با محدود کردن جستجوی خود در اینفوماین، از نقاط دسترسی متعددی برای دسترسی به اطلاعات و منابع استفاده کنند. نتایج جستجو به صورت فعال در صفحات وب نمایش داده می‌شوند و بر اساس الفبای عنوان، منظم می‌گردند. نمایه‌سازی دقیق واژه‌ها در این پایگاه و استفاده از سرعنوان‌های موضوعی و رده‌بندی کتابخانه کنگره، به بازیابی سریع رکوردهای خاص کمک می‌کند و در وقت کاربران صرفه‌جویی می‌نماید. اینفوماین، همگام با

به پیشبرد خدمات مرجع کتابخانه‌ها کمک کند. در این گزارش، با توجه به اهمیت منابع الکترونیکی و پایگاه‌های اطلاعاتی و نقشی که این منابع، در بازیابی سریع و دقیق اطلاعات دارند، پایگاه اطلاعاتی اینفوماین^۲، بخش‌های مختلف آن و نحوه جستجو در این پایگاه، شرح داده خواهد شد.

معرفی مقدماتی پایگاه اطلاعاتی اینفوماین

اینفوماین، یک کتابخانه می‌باشد که از منابع اطلاعاتی اینترنتی مناسب برای دانشجویان، اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگران تشکیل شده است. این پایگاه اطلاعاتی، محتوای منابع اینترنتی سودمندی همچون مجلات الکترونیکی، کتاب‌های الکترونیکی، خبرنامه‌ها، مقالات، فهرست‌های پیوسته^۳ کتابخانه‌ها، راهنمای پژوهشگران، گروه‌های خبری و پایگاه‌های اطلاعاتی مربوط به رشته‌های مختلف علمی دانشگاهی می‌باشد.

اینفوماین، در سال ۱۹۹۴ توسط کتابدارانی از دانشگاه کالیفرنیا، دانشگاه ویک فورست^۴، دانشگاه ایالتی کالیفرنیا، دانشگاه دیترویت^۵ و سایر دانشگاه‌ها و دانشکده‌هایی که در راه‌اندازی آن مشارکت داشته‌اند، ایجاد شده است. این پایگاه با مرورگرهای وب همچون موتزیلا^۶، نت اسکپ^۷ و اینترنت اکسپلورر^۸ (ویرایش پنجم و ششم) سازگاری دارد. اینفوماین، یک منبع منحصر به فرد است که به خوبی سازماندهی شده و برای دسترسی به ابزارهای آموزشی و پژوهشی دانشگاه از طریق اینترنت، مناسب می‌باشد. به دلیل وجود نقاط دسترسی فراوان در اینفوماین، کاربران به سهولت به اطلاعات مورد نیاز خود دست می‌یابند. اینفوماین، دربرگیرنده ۱۰۰ هزار پیوند است.

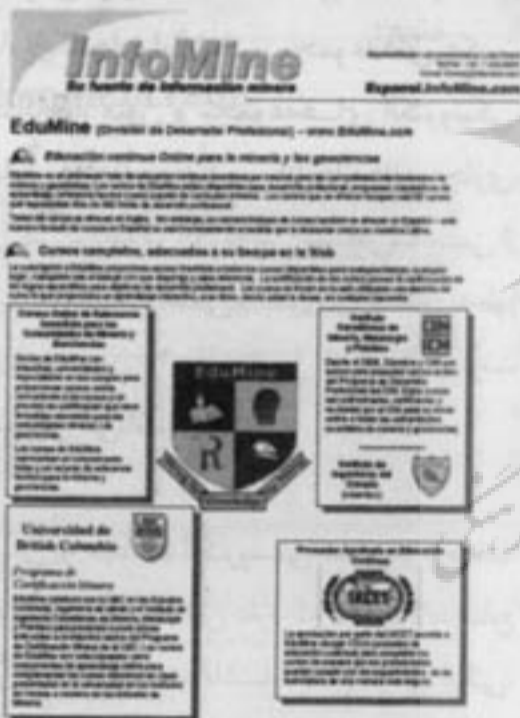
کاربران در این پایگاه، می‌توانند در بخش تازه‌ها، فهرست مندرجات، مجلات الکترونیکی، کتاب‌های درسی، خلاصه‌مذاکرات، سرعنوان‌های موضوعی

مقدمه

هدف نهایی از ارائه خدمات مرجع، یاری‌رسانی به مراجعه‌کنندگان در بازیابی سریع و دقیق اطلاعات مورد نیاز آن‌هاست. در حالت سنتی و مقدماتی، کتابدار مرجع، برای یافتن پاسخ مورد نظر مراجعه‌کنندگان، به منابع مرجع موجود در مجموعه مراجعه می‌کند. این منابع مرجع می‌توانند شامل دایره‌المعارف‌ها، واژه‌نامه‌ها، نمایه‌نامه‌ها، چکیده‌نامه‌ها، زندگینامه‌ها و سایر منابع باشند که جزو ابزار ضروری کتابدار مرجع جهت خدمت‌رسانی به کاربران به حساب می‌آیند. اما با گسترش علوم و توسعه دانش بشری و پیدایش تخصص‌های مختلف در حوزه‌های مختلف علمی، نیازهای اطلاعاتی مراجعه‌کنندگان به کتابخانه‌ها و بخصوص بخش مرجع نیز افزایش یافته است و کتابدار مرجع نمی‌تواند تنها به منابع چاپی موجود در بخش مرجع کتابخانه خود اکتفا کند؛ بلکه باید فرای مجموعه مرجع کتابخانه عمل کند و اطلاعات مورد نیاز مراجعه‌کنندگان را تهیه نماید و در دسترس آن‌ها قرار دهد.

به کارگیری رایانه و روش‌های ذخیره‌سازی و بازیابی الکترونیکی اطلاعات، خدمات مرجع را دچار تحول کرد و به کتابدار مرجع کمک کرد تا بتواند اطلاعات مورد نیاز مراجعه‌کنندگان کتابخانه را از محیط خارج از حیطه فیزیکی مجموعه کتابخانه خود به دست آورد. استفاده از لوح‌های فشرده و به خصوص اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و اتصال شبکه‌های عظیم اطلاعاتی، قابلیت گسترده‌ای را به بخش مرجع در بازیابی اطلاعات بخشیده است. امروزه بسیاری از اطلاعات علمی، فنی، تجاری و غیره وجود دارد که بدون دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و شبکه اینترنت، استفاده از آن‌ها ممکن نیست.

آگاهی کتابدار مرجع از وجود پایگاه‌های اطلاعاتی و شبکه‌های اطلاع‌رسانی علمی مختلف و نحوه جستجو و بازیابی اطلاعات در این پایگاه‌ها می‌تواند

رشد علم، به شناسایی منابع اینترنتی علمی مهم جدید به منظور گردآوری و افزودن آن‌ها به مجموعه خود می‌پردازد.

دامنه

در اینفوماین زیست‌شناسی، کشاورزی و علوم پزشکی با تاکید بر مفاهیم بنیادی و کاربردی این علوم، پوشش داده می‌شوند. در زمینه ژنتیک، بیوشیمی، بوم‌شناسی، منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی موضوعی اختصاصی و ابزارهای کاوش، موتورهای کاوش، راهنمای موضوعی و کتابخانه‌های مجازی، ارائه می‌گردند.

هستند. منابع علوم پایه همانند فیزیک، مهندسی رایانه، ریاضیات، هواشناسی، چینه‌شناسی، محیط‌زیست نیز تحت پوشش این پایگاه قرار دارند. مواد مرجع در زمینه‌های علوم اجتماعی و انسانی، معماری، موسیقی، تئاتر، راهنمای موزه‌ها، گالری‌ها در اینفو ماین پوشش داده می‌شوند. کتاب‌ها و تکنگاشت‌ها در تمام زمینه‌های موضوعی وجود دارند.

معرفی بخش‌های مختلف اینفو ماین صفحه خانگی

در این پایگاه اطلاعاتی، امکان جستجوی ساده و پیشرفته برای کاربران وجود دارد. به تمامی رشته‌های علمی تحت پوشش این پایگاه، پیوندهایی برقرار شده است تا کاربران با کلیک بر روی هر رشته بتوانند به جستجو در یک زمینه موضوعی خاص بپردازند. در بخش جستجوی پیشرفته، امکان محدود کردن جستجو در فیلدهایی همچون پدیدآور، موضوع، کلیدواژه، عنوان، تمام‌متن بودن منبع، نوع موضوعی پایگاه اطلاعاتی، سرعنوان‌های موضوعی ورده‌بندی کتابخانه کنگره و نوع منبع وجود دارد. به این ترتیب و با استفاده از این نقاط دسترسی که به فراوانی وجود دارند، کاربران می‌توانند دقیق‌تر و سریع‌تر به اطلاعات مورد نظر خود دست یابند.

پیشنهاد یک منبع

کاربران می‌توانند وبسایت مورد علاقه خود را جهت افزوده شدن به مجموعه پیوندهای موجود در پایگاه اطلاعاتی اینفو ماین، پیشنهاد کنند. کاربران باید نشانی اینترنتی سایت مورد نظر و عنوان آن را در کادری که به همین منظور تهیه شده است، درج کنند و توضیحی مختصر درباره آن ارائه دهند. پس از آن باید نام، نشانی و پست الکترونیکی خود را نیز درج نمایند و تقاضا را به صورت الکترونیکی ارسال کنند. اینفو ماین، پس از بررسی سایت مورد نظر، نسبت به افزودن آن به مجموعه خود اقدام خواهد کرد.

نظر سنجی

اینفو ماین، برای بهبود خدمات خود در استفاده از این پایگاه اطلاعاتی، پرسشنامه‌های مخصوص نظر سنجی و بازخورد از کاربران را در اختیار آن‌ها قرار داده است. افراد می‌توانند با پر کردن این پرسشنامه و درج نام خود به صورت اختیاری، به ارائه دیدگاه‌های خود به صورت الکترونیکی بپردازند.

خدمت آگاهی‌رسانی

این خدمت، افزوده شدن منابع جدید را به آگاهی کاربران می‌رساند؛ مشروط بر این که کاربران، با ارائه نشانی پست الکترونیکی و یک کلمه عبور مخصوص خود، به عضویت این خدمت درآمده باشند.

منابع مرجع عمومی

این بخش شامل منابع مرجع عمومی از قبیل اختصارات، مترادف‌ها، کتاب‌های آماری، انجمن‌ها، مجامع، زندگینامه‌ها، تقویم‌ها، مناطق زمانی، راهنماهای مجلات الکترونیکی، راهنماهای متون الکترونیکی، راهنماهای کتابخانه‌ها، منابع خبری، روزنامه‌ها، ناشران، نقشه‌ها، سازمان‌های غیرانتفاعی، واژه‌نامه‌های انگلیسی‌زبان و غیرانگلیسی‌زبان، فروشگاه‌های کتاب، نشانی، شماره‌تلفن، پست الکترونیکی و نامبر افراد حقیقی و حقوقی، سبک‌های نگارش و دستور زبان، واحدهای پولی، معیارهای اندازه‌گیری می‌باشند و کاربران می‌توانند در موقع لزوم، از این منابع مرجع عمومی استفاده کنند.

ابزارهای کاوش

در این بخش، ابزارهایی در اختیار کاربران قرار داده شده تا به بازیابی دقیق و با کیفیت اطلاعات مورد نیاز خود بپردازند. نخستین ابزار، موتورهای کاوش هستند. موتورهای کاوشی مانند گوگل^۱، آلتاویستا^۲، آل‌دوب^۳، هات‌بات^۴، تئوما^۵ و وایزنا^۶ از جمله این موتورهای کاوش هستند. در این بخش، نحوه انجام جستجوی دقیق با استفاده از عملگرهای بولی^۷ برای کاربران توضیح داده شده است. ابرموتورهای کاوش نیز از ابزارهای کمکی موجود در این بخش می‌باشند که به کاربران در جستجوی منابع اطلاعاتی کمک می‌کنند. لایکوز^۸، وب‌کراولر^۹ و لوک‌اسمارت^{۱۰} از جمله این ابرموتورهای کاوش هستند.

در این بخش یک نمایه موضوعی وجود دارد که از سه بخش تشکیل شده است. نمایه اول بوبل^{۱۱} است. نمایه دوم تحت عنوان نمایه کتابداران در اینترنت^{۱۲} فعالیت می‌کند و نمایه سوم راهنمای باز^{۱۳} نام دارد. کاربران می‌توانند هر یک از این سه نمایه موضوعی یا هر سه آن‌ها را در جستجوی خود انتخاب کنند. اگر کاربران هر سه نمایه موضوعی را انتخاب کنند، نتیجه جستجو در سه پنجره جدید ارائه خواهد شد. گروه‌های خبری بخش دیگری از قسمت ابزارهای کاوش می‌باشد. در این بخش، ۲۲ هزار گروه خبری

در زمینه‌های موضوعی مختلف وجود دارند. کاربران می‌توانند علاوه بر درج یک گروه خبری خاص در کادر مخصوص جستجو، به انتخاب آن‌ها بر اساس عنوان و موضوع گروه‌های خبری بپردازند. راهنمای عمومی، بخشی است که اطلاعات کلی در زمینه مکان‌ها و افراد مختلف، چه حقوقی و چه حقیقی ارائه می‌کند. در انتها نیز راهنمای استفاده از بخش ابزارهای کاوش وجود دارد که کاربران می‌توانند از آن استفاده نمایند.

بخش مدیریت پایگاه اطلاعاتی

در این بخش، چگونگی ایجاد مجموعه‌ها، افزودن، اداره و ویرایش رکوردها و پیوندها، طراحی قالب وبسایت، مسائل امنیتی اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعاتی شرح داده می‌شود.

شیوه‌های کاوش در اینفوماین

- جستجوی ساده: جستجوگران مبتدی و غیرمتخصص از این نوع جستجو استفاده می‌کنند. در این جستجو، تمام فیلدهای پایگاه اطلاعاتی اینفوماین، جستجو می‌شوند.

- جستجوی پیشرفته: کاربران مجرب و متخصص، این بخش را به کار می‌برند. آن‌ها زمینه جستجوی خود را در بخش جستجوی پیشرفته اخذ می‌کنند و اطلاعات مورد نیاز خود را دقیق‌تر بازبازی می‌نمایند.

- توزق^{۲۳}: این شیوه، غالباً به اندازه جستجو کردن سودمند است. نمایه‌های عنوانی، موضوعی، پدیدآورندگان، کلیدواژه‌ها و فهرست مندرجات قابل توزق هستند. صفحات موضوعی همانند زیست‌شناسی، کشاورزی و علوم پزشکی در جستجوی پیشرفته و صفحه توزق قرار دارند. از آن صفحه، کاربر می‌تواند به توزق همه موضوعات مورد نظر خود بپردازد.

- جستجو در منابع تمام‌متن و توصیفی: وجود موتورهای کاوش قوی در این پایگاه اطلاعاتی، امکان دسترسی به منابع اطلاعاتی توصیفی کتابشناختی و نیز تمام‌متن را در زمینه‌های موضوعی مختلف فراهم نموده است.

- کوتاه‌سازی^{۲۴} عبارات برای دسترسی به نتایج: به کار بردن علامت * در انتهای عبارت مورد نظر، کلمات موضوعی مشابه را برای کاربران بازبازی می‌کند. مثلاً اگر کاربری کلمه *Rivers را

به کارگیری عملگرهای بولی: کاربران با استفاده از عملگرهای بولی، می‌توانند جهت دسترسی دقیق‌تر به اطلاعات مورد نظر خود استفاده کنند. به کار بردن پرانتز و عملگرهای and، or، not و near نتیجه جستجو را دقیق و منظم نمایان می‌کند.

جدول زیر نحوه بازبازی برخی عبارات از طریق به کارگیری عملگرهای بولی و نیز کوتاه‌سازی در پایگاه اطلاعاتی اینفوماین نشان می‌دهد.

نتیجه بازبازی	جستجو برای عبارت
Rivers	Rivers
Industry-Industrial-Industries	Industr*
New و Mexico	New Mexico
New Mexico	"New Mexico"
Microsoft بدون کلمه Windows	Windows not Microsoft
یا هر دو کلمه یا یکی از این دو کلمه را بازبازی میکند	Rice or Oryza
کلمه تاریخ رنسانس را با چهار عبارت مربوط به آن بازبازی میکند.	Renaissance near4 history

درج نماید، این عبارات، بازبازی می‌گردند: Rivers, Riverside, National Rivers.

منبع: <http://infomine.ucr.edu>

پی نوشت ها:

۱. استادیار و عضو هیات علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
m.esmaieli@sr.iau.ac.ir

2. INFOMINE
3. OPACs
4. Wake Forest
5. Detroit-Mercy
6. Mozilla
7. Netscape
8. Internet Explorer
9. Geographic Information Systems
10. Google
11. Alta Vista
12. All The Web
13. Hot Bot
14. Teoma
15. WiseNut
16. Boolean Operators
17. Lycos
18. WebCrawler
19. Looksmart
20. BUBL
21. Librarians Index to the Internet
22. Open Directory
23. Browsing
24. Truncation

۲۵. دامنه کارکرد عملگر Near از عدد یک تا بیست می‌باشد.

انجام جستجو با استفاده از علائم + و - کاربران می‌توانند برای بازبازی یک کلمه خاص که می‌خواهند حتماً در نتیجه جستجو ظاهر شود، از علائم + یا - پیش از کلمه مورد نظر خود استفاده نمایند. برای مثال، چنان‌چه واژه Genetics مورد نظر باشد، کاربر می‌تواند برای جلوگیری از گستردگی نتایج جستجو به این ترتیب عمل کند: Genetics+Animals+ یعنی نتیجه کاوش باید شامل موضوعات مربوط به ژنتیک باشد بدون این‌که مسائل مربوط به حیوانات در آن مطرح شده باشد. بدیهی است استفاده از این علائم، انجام جستجو را دقیق‌تر خواهد کرد.

محدود کردن نتایج کاوش: اگر گستره نتایج، بسیار زیاد بود، می‌توان فقط از یک نوع پایگاه اطلاعاتی خاص برای کاوش استفاده نمود. در بخش جستجوی پیشرفته می‌توان جستجو را فقط به عنوان یا موضوع، یا نوع پایگاه اطلاعاتی یا مجلات الکترونیکی، نوع دسترسی رایگان یا غیررایگان محدود کرد.